

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów 13

Przedmowa 17

CZĘŚĆ PIERWSZA

ZAGADNIENIA I POJĘCIA OGÓLNE TEORII PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

Rozdział I

Zagadnienia wstępne 21

1. Uwagi wprowadzające 21
2. Pojęcie administracji 25
3. Sfery działania administracji (rozdzielenie jej podstawowych rodzajów) 33
4. Określenie prawa administracyjnego i jego ogólna charakterystyka 37
5. Struktura prawa administracyjnego i rodzaje jego norm 45
6. Porządek prawnoadministracyjny 50
7. Stosunek prawnoadministracyjny 51
8. Sytuacja prawnoadministracyjna 57
9. Sukcesja w prawie administracyjnym 58

Rozdział II

Źródła prawa administracyjnego 62

1. Pojęcie i klasyfikacje źródeł prawa 62
2. Zasady konstruowania systemu źródeł prawa administracyjnego 63
3. Krajowe źródła prawa administracyjnego – szczegółowa charakterystyka 66
 - A. Źródła prawa powszechnie obowiązującego 66
 - B. Akty prawa miejscowego 73
 - C. Źródła prawa wewnętrznego 76
4. Zasady obowiązywania i wejścia w życie aktów prawnych 78
5. Prawo miękkie 80

Rozdział III

Prawo administracyjne Unii Europejskiej 83

1. Ogólna charakterystyka prawa Unii Europejskiej 83

2. Sfery relacyjne – obszary aktywności krajowej administracji publicznej w Unii Europejskiej 86

6 Spis treści

3. Negocjacyjno-koordynacyjna sfera relacyjna 88

4. Legitymizacyjna sfera relacyjna: współpraca z partnerami społecznymi i ciałami przedstawicielskimi w kraju 89

5. Implementacyjna sfera relacyjna: wykonywanie prawa unijnego przez administrację publiczną 90

A. Administracja publiczna jako adresat reguł prawa unijnego 90

B. Podstawowe zasady stosowania prawa unijnego przez administrację publiczną 91

C. Obowiązki administracji w sferze implementacyjnej w odniesieniu do reguł warunkowości oraz otwartej metody koordynacji 96

6. Litygacyjna sfera relacyjna 97

7. Zasada wzajemnego uznania i równoważności w działaniach administracji państw członkowskich Unii Europejskiej 98

Rozdział IV

Podstawowe pojęcia teoretyczne w nauce prawa administracyjnego 101

1. Dobro wspólne, dobro publiczne, interes publiczny, interes jednostki jako wyznaczniki aksjologiczne prawa administracyjnego 101

A. Interes publiczny a interes jednostki 101

B. Pojęcie dobra wspólnego 105

C. Pojęcie dóbr publicznych 107

2. Władza publiczna 109

3. Władztwo prawnoadministracyjne 110

A. „Władczość” jako cecha prawa administracyjnego. Kategoria władztwa prawnoadministracyjnego 110

B. Stopniowalność władztwa prawnoadministracyjnego 112

C. Władztwo zakładowe 113

4. Ingerencja prawnoadministracyjna oraz jej granice i główne postaci 114

5. Zakaz i nakaz. Policja administracyjna 125

6. Prawnoadministracyjna reglamentacja i regulacja 130

A. Reglamentacja prawnoadministracyjna	130	
B. Regulacja prawnoadministracyjna	137	
7. Przymus prawnoadministracyjny	139	
A. Istota zjawiska	139	
B. Przejawy przymusu prawnoadministracyjnego	142	
8. Sankcja administracyjna	144	
9. Ciężary publiczne	149	
A. Ciężary publiczne o charakterze powszechnym oraz o charakterze szczególnym	150	
B. Ciężary publiczne a ograniczenia własności	151	
10. Prawnie dopuszczalna swoboda działania administracji w realizacji jej zadań	152	
A. Uwagi wstępne	152	
B. Zasada legalizmu	153	
C. Dyskrecjonalność władzy	155	
D. Swoboda organów przy wykonywaniu zadań o charakterze niewładczym	156	
E. Uznanie administracyjne	156	
F. Związanie administracyjne	159	
Spis treści	7	
G. Prawne ujęcie związania i uznania administracyjnego	159	
H. Inne postaci swobody działania administracji	160	
11. Podstawowe prawnoadministracyjne instytucje służące określeniu pozycji jednostki wobec administracji	162	
A. Kategorie interesów faktycznych i prawnych	162	
B. Publiczne prawa podmiotowe	163	
C. Problem praw i wolności obywatelskich na gruncie funkcji prawa administracyjnego	166	
CZĘŚĆ DRUGA		
PRAWNOUSTROJOWA REGULACJA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ		
Rozdział V		
Główne pojęcia i konstrukcje regulacji prawnej organizacji i funkcjonowania administracji publicznej		171

1. Uwagi wprowadzające 171
2. Podmioty administracji i podmioty administrujące 173
3. Rodzaje jednostek organizacyjnych w systemie administracji publicznej 174
 - A. Organ państwowy i organ administracji publicznej 174
 - B. Rodzaje organów administracji 176
 - C. Kolegialność i jednoosobowość 180
 - D. Zakres działania i właściwość (kompetencja) organu 181
 - E. Kompetencje a zakres działania 181
 - F. Rodzaje właściwości 181
 - G. Przeniesienie kompetencji 183
 - H. Upoważnienia do wykonywania kompetencji 184
 - I. Zakład administracyjny 186
 - J. Inne jednostki organizacyjne w systemie administracji publicznej – nietypowe podmioty administrujące 188
 - K. Funkcje zlecone administracji publicznej 193
 - L. Działania podjęte w ramach funkcji zleconych a działania własne 194
 - M. Stosowanie Kodeksu postępowania administracyjnego do decyzji wydawanych w ramach funkcji zleconych 195
4. Podstawowe więzi organizacyjne i funkcjonalne 196
 - A. Nadzór, kontrola, koordynacja, kierownictwo 196
 - B. Współdziałanie 198
5. Decentralizacja i centralizacja administracji 200
6. Samorząd 203

Rozdział VI

Administracja publiczna w Polsce w świetle obowiązującego prawa 208

1. Uwagi wstępne 208
2. Administracja centralna 210
 - A. Zagadnienia ogólne 210
 - B. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej 212
 - C. Podział centralnych organów administracji rządowej 216

8 Spis treści

- D. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 217
- E. Prezes Rady Ministrów i wiceprezesi Rady Ministrów oraz Kancelaria Prezesa Rady Ministrów 230
- F. Minister i ministerstwo 236
- G. Organy kolegalne o swoistej pozycji prawnej w systemie administracji centralnej 247
- H. Centralne organy administracji 251
- I. Nietypowe jednostki organizacyjne administracji centralnej 257
- J. Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 260
- 3. Podziały terytorialne państwa 262
 - A. Podział terytorialny państwa 262
 - B. Czynniki wpływające na podział terytorialny 264
 - C. Zasadniczy podział terytorialny 265
 - D. Pozostałe rodzaje podziałów terytorialnych państwa 266
- 4. Terenowa administracja rządowa zespolona 268
 - A. Uwagi wstępne 268
 - B. Wojewoda i jego pozycja prawna 270
 - C. Wojewódzka administracja zespolona 279
- 5. Terenowe jednostki organizacyjne administracji niezespolonej 284
- 6. Samorząd terytorialny 288
 - A. Podstawy prawne działania 288
 - B. Zasada subsydiarności 289
 - C. Zasada decentralizacji 291
 - D. Zasada udziału samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy publicznej 294
 - E. Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce 296
 - F. Zadania samorządu 302
 - G. Finansowe zabezpieczenie realizacji zadań samorządu terytorialnego 307
 - H. Działalność prawotwórcza samorządu 310
 - I. Nadzór nad samorządem terytorialnym 312
 - J. Sądowa ochrona samodzielności samorządu 317
- 7. Podstawowe zagadnienia prawne korpusu pracowników administracji publicznej 318

A. Prawo urzędnicze 318

B. Pracownicy administracji państwowej i rządowej 320

C. Pracownicy samorządowi 336

CZĘŚĆ TRZECIA

FUNKCJONOWANIE ADMINISTRACJI

Rozdział VII

Prawne formy działania administracji 343

1. Wprowadzenie 343

2. Akty normatywne administracji 346

3. Akt administracyjny 348

A. Rodzaje aktów administracyjnych 354

B. Moc obowiązująca aktu administracyjnego 361

4. Ugoda 364

Spis treści 9

5. Porozumienie administracyjne 365

6. Czynności cywilnoprawne 368

7. Zawieranie umów przez administrację – zamówienia publiczne 369

8. Czynności faktyczne 374

9. Milczenie administracji 378

10. Wykorzystanie sztucznej inteligencji w działaniach administracji 381

CZĘŚĆ CZWARTA

PRAWNA KONTROLA ADMINISTRACJI

Rozdział VIII

Kontrola administracji 385

1. Wstęp 385

2. Pojęcie kontroli 387

3. Prawne ujęcie kontroli 390

4. Kontrola a inne funkcje 392

5. Kryteria kontroli 395

6. Wyznaczniki dobrej kontroli 395

7. Prawny system kontroli administracji 396

A. Kontrola zewnętrzna nad administracją 397

B. Kontrola społeczna 404

C. Kontrola wewnątrzadministracyjna 406

D. Kontrola wewnętrzna sensu stricto 407

Rozdział IX

Kontrola sądowa administracji publicznej 408

CZĘŚĆ PIĄTA

WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO

Rozdział X

Wybrane zagadnienia prawnoadministracyjnej regulacji gospodarki 415

1. Nadzór państwa nad rynkiem kapitałowym 415

2. Prawo bankowe 418

3. Prawo antymonopolowe 423

4. Prawo mieszkaniowe 427

A. Korzystanie z lokali mieszkalnych przez funkcjonariuszy państwowych 430

B. Polityka państwa w zakresie gospodarki mieszkaniowej 433

5. Prawo planowania i zagospodarowania przestrzennego. Prawo budowlane 437

6. Prawo geodezyjne i kartograficzne 444

7. Prawo górnicze 447

8. Prawo geologiczne 450

9. Bezpieczeństwo energetyczne 452

A. Prawo energetyczne 452

B. Zapasy obowiązkowe 458

10. Prawo normalizacji oraz jakości 464

10 Spis treści

11. Prawo o miarach i prawo probiercze 468

12. Dozór techniczny 470

13. Prawo celne 472

A. Źródła prawa 472

B. Krajowe organy administracji publicznej właściwe w sprawach celnych

i ich zadania 473

- C. Dozór celny, kontrola celna i szczególny nadzór podatkowy 479
- D. Postępowania administracyjne prowadzone przez organy celne 480

14. Prawo ochrony środowiska 482

- A. Podstawowe akty prawne w zakresie ochrony środowiska 482
- B. Zasady systemu prawa ochrony środowiska 485
- C. Organy administracji publicznej właściwe w sprawach ochrony środowiska 488

Rozdział XI

Administracja ochrony zdrowia 491

1. Prawo ochrony zdrowia 491

- A. Prawna ochrona życia i ochrona zdrowia w Konstytucji RP 492
- B. Pojęcie i elementy bezpieczeństwa zdrowotnego 492
- C. Równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej 493
- D. Świadczenia opieki zdrowotnej 495
- E. Świadczenia opieki zdrowotnej poza granicami kraju 497
- F. Działalność lecznicza 499

2. Prawo rynku produktów leczniczych 500

- A. Pojęcie produktu leczniczego 500
- B. Dopuszczanie produktów leczniczych do obrotu 501
- C. Badania kliniczne leków 502
- D. Wytwarzanie produktów leczniczych 502
- E. Obrót produktami leczniczymi 502
- F. Reklama produktów leczniczych 504
- G. Refundacja produktów leczniczych 504
- H. Organy właściwe w sprawach rynku leków 505

Rozdział XII

Upowszechnianie informacji 506

- 1. Zagadnienia wstępne 506
- 2. Prawo prasowe 507
- 3. Prawo o radiofonii i telewizji 509
- 4. Polska Agencja Prasowa 512
- 5. Ochrona informacji niejawnych 513

Rozdział XIII

Dostęp do informacji publicznej 518

1. Zagadnienia wstępne 518
2. Zakres podmiotowy prawa do informacji publicznej 519
3. Zakres przedmiotowy prawa do informacji publicznej 520
4. Ograniczenia dostępu do informacji publicznej 523

Spis treści 11

5. Tryb udostępniania informacji publicznej 524

A. Tryb bezwnioskowy 524

B. Tryb wnioskowy 526

6. Ochrona prawa do informacji 527

Rozdział XIV

Administracja w dziedzinie oświaty, nauki i kultury 528

1. Szkolnictwo podstawowe, ogólnokształcące, zawodowe 528

A. Szkoły publiczne 530

B. Szkoły niepubliczne 532

C. System szkół publicznych i niepublicznych 533

D. Obowiązek szkolny 533

E. Indywidualny program lub tok nauki 534

F. Nadzór pedagogiczny 535

G. Kurator oświaty 536

H. Organy kierujące szkołą 536

2. Szkolnictwo wyższe, placówki naukowo-badawcze 538

A. Szkolnictwo wyższe 538

B. Polska Akademia Nauk 546

C. Instytuty badawcze i Sieć Badawcza Łukasiewicz 551

D. Stopnie i tytuły naukowe i w zakresie sztuki 554

3. Organizacja upowszechniania kultury 555

4. Sport 560

5. Prawna ochrona zabytków 565

A. Rejestr zabytków 568

B. Lista Skarbów Dziedzictwa 569

C. Pomnik historii 570

D. Park kulturowy 570

E. Uwzględnienie ochrony zabytków w planie zagospodarowania
przestrzennego 570

F. Wywóz zabytków 571

Rozdział XV

Administracyjnoprawna sytuacja osób fizycznych 574

1. Obywatelstwo 574

2. Prawo o cudzoziemcach 577

A. Ogólny status cudzoziemca 579

B. Ochrona cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej 587

C. Szczególny status cudzoziemców – obywateli Unii Europejskiej 592

D. Cudzoziemiec z Kartą Polaka 596

3. Zmiana imion i nazwisk 597

4. Akty stanu cywilnego 599

5. Ewidencja ludności, dowody osobiste, paszporty 601

6. Ordery, odznaczenia, odznaki 610

12 Spis treści

Rozdział XVI

Administracyjnoprawna regulacja zrzeszania się oraz niektórych innych
rodzajów aktywności obywateli związanej z realizacją ich praw i wolności 617

1. Prawo o stowarzyszeniach 619

2. Prawo o partiach politycznych 624

A. Ewidencja partii politycznych 626

B. Nadzór nad działalnością partii 627

C. Majątek partii 627

D. Finansowanie partii 628

3. Prawo o gwarancjach wolności sumienia i wyznania 631

4. Prawo o zgromadzeniach 635

Rozdział XVII

Administracyjnoprawna regulacja zapewnienia bezpieczeństwa
i porządku publicznego 639

1. Regulacja zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego 640

A. Policja 642

B. Straże i służby 645

C. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu 646

D. Służba Ochrony Państwa 648

E. Centralne Biuro Antykorupcyjne 649

2. Administracyjnoprawny reżim stanu wyjątkowego 651

3. Stan wojenny i jego regulacja prawna 655

4. Administracyjnoprawna regulacja dotycząca zwalczania klęsk żywiołowych 658

5. Regulacja ochrony przeciwpożarowej 663

6. Zarządzanie kryzysowe 666

7. Reglamentacja dostępu do broni, amunicji i materiałów wybuchowych 670

Wykaz podstawowej literatury 675